

Peer review rapport **VERPLEEGKUNDE**

Data bezoeken: 28 en 29 mei 2018

Commissieleden: Els Mulder (voorzitter)
Monique Ratajczak
Peter Warrie
Pieter Mertens (student)

Beoordeling

1) Beschikt de opleiding over een heldere, actuele en gedragen missie, visie en profilering?

STERKTES

Visie en onderwijskaders

De visie van de opleiding is helder, goed geformuleerd en richtinggevend. De visie is goed zichtbaar in het onderwijs. De onderwijskaders zijn niet alleen duidelijk uitgeschreven en stevig onderbouwd, maar bovendien ook gekend en doorleefd bij zowel docenten als studenten.

Profilering

Het panel heeft tijdens de gesprekken de verschillende elementen waarmee de opleiding zich profileert kunnen terugvinden.

Pluralistisch – de aandacht en openheid voor zowel diversiteit en multiculturaliteit als een open-minded instelling zijn terug te vinden in het opleidingsprogramma en worden onderschreven door alle gesprekspartners. De opleiding hanteert een open aanwervingsbeleid waarbij wordt uitgegaan van de talenten van iedere student.

Studentgericht – De studenten en alumni onderschrijven de studentgerichtheid van de opleiding. Docenten zijn zeer aanspreekbaar en fier op hun studenten. Studenten worden met gelijkwaardigheid en respect behandeld. Het panel merkt en waardeert dat de zorg voor studenten centraal staat in het beleid van de opleiding en vindt dit terug in de dagelijkse onderwijspraktijk.

Brussel – De ligging in Brussels Health Campus en de samenwerking met de VUB en UZ Brussel zijn een troef voor de opleiding. De grootstedelijke context vindt zijn weergave in de opleiding in de aandacht voor cultuursensitieve zorg. De opleiding heeft hier een duidelijke visie op waardoor het cultuursensitieve in alle lagen van de opleiding terugkomt. Dit wordt door het panel zeer geapprecieerd.

Evidence Based – Het kenniscentrum Brussels Integrated Care (BIC) is een mooie stimulator voor de verwevenheid onderwijs-onderzoek. Docenten worden, los van het BIC, ook door het opleidingshoofd en departementsdirecteur ondersteund om onderzoeksaanvragen in te dienen. Via de leerlijnen Evidence Based Nursing (EBN) en de daaraan verbonden afstudeerprojecten leren de studenten de essentiële onderzoeksvaardigheden.

Persoonlijke ontwikkeling – Het panel heeft kunnen zien dat studenten en alumni tijdens de opleiding een kritische houding ontwikkelen en afstuderen als reflectieve professionals. Studenten zijn lerend en moeten met het oog op verbetering en hun verdere ontwikkeling in dat kader fouten kunnen maken. Deze houding van docenten en begeleiders ondersteunt studenten in hun zelfvertrouwen en verdere leerproces. Er is ook formele aandacht voor zelfontwikkeling via het portfolio. Ook de begeleiding en coaching door docenten is hierop gericht.

Stage – De stages zijn goed uitgewerkt. In iedere stage komen de verpleegkundige rollen, uitgewerkt volgens de CanMEDS indeling terug. Ieder stage wordt binnen een ander zorgdomein gelopen. Deze diversiteit in stageplaatsten vormt volgens de studenten een goede voorbereiding op de latere beroepsuitoefening. De integrated care stage, het simulatieonderwijs en de module rampenmanagement zijn zeer mooie initiatieven om de praktijk ervaring van studenten te optimaliseren.

Opmaak vernieuwd driejarig curriculum

Het panel apprecieert de wijze waarop de opleiding het vernieuwde driejarige curriculum in samenspraak met het opleidingsteam heeft vorm gegeven. Na wat initiële weerstand is de opleiding van nul af begonnen met het opnieuw vormgeven van de opleiding. Een kernteam werkte in samenwerking met de onderwijsvernieuwer de krijtlijnen van het nieuwe driejarige curriculum uit. Door regelmatige terugkoppelingen met het werkveld en het volledige docententeam is het hele proces op een gedragen manier verlopen. Via studentenparticipatie in de opleidingscommissie en focusgesprekken zijn ook de studenten betrokken geweest.

Studenten vinden het goed dat de opleiding breed wordt ingevuld en dat ze via de stages met alle zorgdomeinen kunnen kennismaken.

Bewaken van de werkdruk

De meerdere herzieningen van het curriculum hebben geleid tot een hoog ervaren werkdruk van het personeel. De oprichting van de vakgroepen heeft hier enige verlichting in gebracht: door het specifieke overleg wordt het evenwicht bewaard. De vakgroepen verbeteren de samenwerking tussen docenten en zorgen voor een optimale afstemming van het programma.

Ook het departement heeft beleidsmatige ondersteuning geleverd door de uitbreiding van het docententeam en de aandacht voor pedagogische professionalisering.

In navolging van de medewerkersbevraging van 2015 zijn er ook een aantal initiatieven ondernomen om de werkplaats aangenamer te maken (bv. betere koffie, een draagbare pc voor elke docent, efficiëntere planning en verloop van vergaderingen...)

Kwaliteit en kwaliteitscultuur

Het panel ziet dat het opleidingsteam veel geleerd heeft van wat hen is 'overkomen'. De gestructureerde manier van aanpakken heeft geresulteerd in een basishouding in het team

dat gericht is op kritische zelfreflectie en verbetering via de PDCA cyclus. Hierdoor heerst er een grote algemene kwaliteitscultuur in de opleiding. Het opleidingsteam legt de lat hoog, zowel voor zichzelf, voor de collega's als voor de studenten. Tegelijk heerst er een sfeer in de opleiding waarbinnen krediet gegeven wordt en fouten gemaakt mogen worden.

Het panel heeft gemerkt dat de opleiding kritisch naar zichzelf kijkt en er op gericht is steeds te verbeteren. Dit pakken ze bovendien op een methodologische manier aan. Ook het werkveld bevestigt deze instelling.

Met een studentenvertegenwoordiger in de opleidingscommissie verzekert de opleiding de formele betrokkenheid van studenten. Deze betrokkenheid blijft echter niet louter formeel. De studentvertegenwoordiger ervaart dat resultaten van de studentenbevraging, focusgesprekken of andere kanalen ook inhoudelijk worden besproken op de opleidingscommissie. De studenten ervaren over het algemeen dat ze inspraak hebben in de opleiding en dat verbeterpunten hands-on worden aangepakt. Studenten geven aan dat er naar hen geluisterd wordt en er steeds ruimte is voor overleg. Ze ervaren een veiligheid om aandachtspunten aan te kaarten.

De opleiding gaat op een formele manier in interactie met het werkveld via de resonantiecommissies. Ook via de stage, gastdocenten, docenten die deeltijds ook als verpleegkundige werken, docentenmobiliteit en lidmaatschap van beroepsverenigingen, houdt de opleiding voeling met wat er leeft in het verpleegkundig werkveld. De gesprekken met het werkveld bevestigen dat de opleiding veel inspanningen levert om blijvend af te stemmen.

Flexibiliteit van de opleiding

Zowel uit de gesprekken met docenten als studenten blijkt de flexibiliteit van de opleiding. Men gaat in op opportuniteiten, docenten zijn bereid om hun lessen aan te passen indien nodig, uitzonderingen zijn mogelijk in overleg en er is mogelijkheid tot een flextraject of persoonlijk traject. In het licht van de drie parallel lopende curricula is dit geen sinecure.

Innovatieve insteek

Het panel merkt dat de opleiding een duidelijke visie heeft rond innovatie en investeert in innovatieve werkvormen. Ze zetten hier ook daadwerkelijke stappen in. De uitbouw van het simulatiecentrum, het ARsim2care Project zijn hier mooie voorbeelden van. De opleiding kijkt buiten de deur en laat zich inspireren door instellingen in binnen- en buitenland. Het panel moedigt dit aan en raadt aan de contacten nog meer uit te breiden.

Van drie- naar vierjarig traject

Opmaak van het vierjarig Curriculum – voor de uitbouw van het vierjarig curriculum gaat de opleiding op dezelfde gestructureerde manier tewerk als bij het hernieuwde driejarig traject. De opleiding heeft veel ervaring met Europese partners met betrekking tot vierjarige programma's zoals in Portugal en het Verenigd Koninkrijk. Deze ervaring wordt gebruikt in de uittekening van het vierjarig curriculum. Momenteel moet de input van het werkveld nog worden verwerkt (juni 2018) en loopt er nog een benchmark met andere hogescholen. De krijtlijnen van het vierjarig curriculum zijn reeds uitgetekend.

Om de werking optimaal te laten verlopen, zijn er rol overschrijdende vakgroepen ingericht waarbij de vakgroepverantwoordelijken van de opleidingsonderdelen binnen een bepaalde rol bij elkaar komen. Zo houdt de opleiding in de gaten of er overlappings of gaten zijn en of er met vakken geschoven kan worden om meer ademruimte te creëren.

Volgens de Europese richtlijn moet het vierjarig curriculum zich richten op verbreding, niet tot specialisatie. De opleiding kiest er voor om het vierde jaar complementair aan de vorige jaren in te vullen. Met andere accenten en meer aandacht voor nieuwe competenties die steeds belangrijker worden voor verpleegkundigen, zoals communicatie, samenwerken en leiding geven. Deze aandacht weerspiegelt zich in de rollen die naar voor worden geschoven en tot uiting komen in de verschillende opleidingsonderdelen. Zowel de studenten als het werkveld onderschrijven het belang dat de opleiding hecht aan deze competenties. Het vierde jaar bestaat grotendeels uit stage.

O.a. het keuzevak 'Transcultural nursing', de aandacht voor EBN (Evidence Based Nursing) en innovatie passen in de profilering van de opleiding. Het werkveld staat achter deze keuze aangezien dit thema's zijn die steeds belangrijker worden. Studenten en alumni ervaren ook dat de cultuursensitieve aandacht in de opleiding een meerwaarde biedt op de werkvloer. De openheid om bijvoorbeeld Frans te spreken met Franstalige zorgvragers in een Nederlandstalig ziekenhuis is niet vanzelfsprekend in het werkveld, maar wel voor alumni van EhB. Het panel onderschrijft de aandacht voor cultuursensitieve thema's binnen de opleiding als een sterkte.

Het panel heeft vertrouwen in de aanpak van de opleiding bij het uittekenen van het vierjarig curriculum.

Compliance aan de Europese richtlijn – Het panel had binnen de voorziene tijdsbesteding van de peer review geen tijd om secuur het nieuwe vierjarige traject tegen het licht van de Europese wetgeving te houden. De compliance wordt dan ook uit de scope van het rapport gelaten.

Organisatie van navorming - De banaba's worden uitdovend georganiseerd tot 2021. Momenteel werkt de opleiding aan een project in samenwerking met HoGent om wildgroei in de navorming te voorkomen. De opleiding heeft eveneens de ambitie om binnen de UPHO (Unie van Publiekrechtelijke Hogescholen) tot overeenstemming te komen hoe het nascholingsaanbod het best georganiseerd wordt. Het doel hierbij is om tot een aanvullend en complementair aanbod te komen. Het panel juicht deze wil tot samenwerking en organisatie toe.

Verwachtingen van het werkveld – Het werkveld verwacht met het extra vierde jaar dat pas afgestudeerden beter en sneller inzetbaar zullen zijn. De extra stage (contractstage) en het verbredende aspect zouden hiertoe moeten bijdragen.

Toekomstbeeld

De opleiding heeft een duidelijk beeld van waar ze naartoe willen en gaat daar ook voor. Momenteel is het voor de opleiding onrealistisch om meer studenten te ontvangen in het eerste jaar. Volgens de visie van de opleiding is een inschrijvingsstop geen optie. Om alle studenten het nodige praktische onderwijs en simulatieonderwijs aan te kunnen bieden, moet de infrastructuur het eerst toelaten om te groeien. De opleiding heeft zicht op renovatie van de campus in 2020, 2021. Een groei van studentenaantal zal dan mogelijk zijn.

AANBEVELINGEN

Visie en onderwijskaders

1. Het panel raadt de opleiding aan om de gestructureerde en methodologische manier waarmee de visie en onderwijskaders in een PDCA cyclus worden uitgebouwd aan te houden. De opleiding heeft hier een goede manier van werken gevonden waar ze op kunnen verder bouwen, ook nadat het vierjarig curriculum volledig geïnstalleerd is.
2. Het onderwijs van de opleiding is sterk uitgebouwd. Het panel roept de opleiding op om hier meer naar buiten te komen: 'be good en tell it'!

Profilering

3. Docenten kunnen nog meer ondersteund worden in manieren om cultuursensitieve issues bespreekbaar te maken (zoals discussies over hoofddoek, of de voorkeur voor een man/vrouw die de verzorging biedt). Cultuursensitiviteit is nu reeds een belangrijk onderdeel van de profilering van de opleiding. Er ligt een opportuniteit in het uitbouwen van expertise in het opleidingsteam rond cultuursensitieve omgang. In een volgende fase zou de opleiding deze expertise ook als dienst aan derden naar buiten kunnen dragen via vormingen aan professionals (bv. bedrijven, scholen, openbare instellingen...).
4. Het panel ziet een opportuniteit tot verdere profilering van de opleiding via het aanbod van de banaba's. In het werkveld wordt er bespaard op bij- en nascholingen voor verpleegkundigen. Momenteel organiseert de opleiding reeds gratis vorming voor het werkveld aangezien dit bijdraagt aan de profilering. De opleiding kan verder onderzoeken hoe het inrichten van de banaba's ook kan inspelen op de vormingsnoden van het werkveld.
5. De laatste jaren is er een stijgende instroom van studenten met een buitenlandse vooropleiding en van studenten uit het Beroeps Secundair Onderwijs. Uit analyse van de opleiding blijkt dat de uitval van deze studenten het hoogst is binnen deze groep. Dit weerspiegelt zich helaas in een dalend studierendement. Vanuit het open instroombeleid en participatie van éénieder is het goed dat alle studenten die dat willen aan de opleiding kunnen beginnen. De opleiding levert ook veel inspanningen aan begeleiding van deze doelgroep toe. Voor de opleiding is het de uitdaging niet aan kwaliteit in te boeten, het studierendement op peil te houden door deze instroomstudenten zo goed mogelijk te begeleiden en de werkdruk niet verder te laten oplopen.

Bewaken van de werkdruk

6. De drang naar kwaliteit nijgt soms naar perfectionisme. Bovendien wordt er, in lijn met de profilering, fors geïnvesteerd in studentenbegeleiding. Het panel kan het streven naar steeds beter en de bewaking van de kwaliteit alleen maar toejuichen, maar raadt de docenten en het opleidingshoofd aan om genoeg zelfbehoudsmechanismen in te bouwen om het opleidingsteam te beschermen. Prioritering kan hier bij helpen (zie ook aanbeveling nr. 3 bij deel 4: de leeromgeving).
7. Het is goed dat de opleiding er niet voor terugdeinst om maatregelen te nemen die meer ademruimte creëren, niettegenstaande een initiële weerstand (bv. de herverdeling van stagebezoeken waardoor sommige docenten een stageplaats moesten lossen waar ze de voorbije jaren een band mee hadden opgebouwd)

Kwaliteit en kwaliteitscultuur

8. Het panel moedigt de manier waarop studenten als volwaardige partner inspraak hebben in de opleiding aan. Er is nog een opportuniteit om de studentenkring (Manu Juvanta) meer te betrekken door ze bijvoorbeeld aan te spreken om bijlessen te geven.
9. Het panel adviseert de opleiding om blijvend haar netwerkcontacten verder uit te breiden. De uitwisseling tussen de UPHO's kan op een meer gestructureerde manier worden aangepakt om meer resultaat op te leveren.

Vierjarig traject

10. Uit de gesprekken blijkt dat er verschillende spanningsvelden zijn tussen de verwachtingen van het werkveld over het vierjarig traject en de daadwerkelijke invulling ervan:
 - Het werkveld verwacht dat beginnende verpleegkundigen specialistisch opgeleid zijn terwijl de Europese richtlijn voor het vierjarig traject zich expliciet richt op verbreding en niet op specialisatie. Ook in de rekrutering wordt er eerst voorgesorteerd op specialisme.
 - De verwachting naar het wetenschappelijk niveau van studenten en pas afgestudeerden ligt hoger met het vierjarig traject. In samenwerking met het werkveld kan gekeken worden hoe en waar deze nieuwe studenten in het werkveld een plek krijgen.
 - Het werkveld verwacht dat nieuwe medewerkers reeds over meer benodigde vaardigheden beschikken om zelfstandig te kunnen werken, waarbij van medewerkers steeds meer wordt verwacht dat ze zichzelf bijscholen.
 - De attitude van levenslang leren wordt steeds belangrijker. Het vierde jaar kan volgens het werkveld bijdragen aan de verwerving van die attitude en meer praktijkervaring waardoor studenten beter voorbereid zullen zijn op de eerste werkervaring.

Transparantie over de vierjarige opleiding wordt dus een grote uitdaging. Het panel raadt aan om nog meer aansluiting te zoeken met het werkveld en andere stakeholders en hogescholen teneinde de verwachtingen op dezelfde lijn te krijgen. Om zo binnen de kaders van de wetgeving te kijken waar mogelijkheden liggen. Vast staat dat studenten generiek afstuderen, daarbinnen zouden studenten kunnen verdiepen zonder dat afbreuk gedaan wordt aan het brede uitstroom eindniveau van de afgestudeerde (zie ook 11).

11. Samenhangend aan de verwachtingen van het werkveld, is de opleiding bezorgd om zichzelf uit de markt te prijzen door het secuur volgen van de richtlijn. Het panel onderschrijft dit risico en raadt de opleiding aan hier met het team goed over te reflecteren. Ze formuleert een aantal suggesties om via een en- en verhaal toch wat specialisatie in de opleiding te kunnen brengen binnen de grenzen van de richtlijn:
 - Gebruik de profilering van de opleiding als opportuniteit tot verdieping: keuzevakken kunnen bv. geclusterd worden rond een thema's die aansluiten bij de visie en profilering. Diverse Elderly Care zou hiervoor in aanmerking kunnen komen. Aangezien de zorgvelden ook in elkaar overlopen, zou je het zo kunnen verantwoorden.
 - Spreek niet van 'specialiseren' maar van 'differentiëren' of 'kleur'.
 - Laat studenten de keuze tussen opleidingsonderdelen die verdiepend gaan en opleidingsonderdelen die verbredend zijn.
 - Onderzoek of er mogelijkheden zijn om in samenwerking met andere hogescholen specialistische vakken in te richten en/of gemeenschappelijk

vervolgopleidingen te organiseren. Dit kan een schaalvoordeel opleveren om toch een vorm van specialisatie te kunnen aanbieden.

12. Vanaf het moment dat de beleidsnota van de overheid gekend is, raadt het panel de opleiding aan om snel duidelijkheid te scheppen in de contractstage, rekening houdend met bovenstaande aanbevelingen. Zorg er hierbij voor dat de contractstage een meerwaarde behoudt ten opzicht van de stage integrated care.

2) Beschikt de opleiding over een set van adequate opleidings specifieke leerresultaten en indicatoren?

STERKTES

Het domeinspecifiek leerresultatenkader (DLR) is goed vertaald naar een opleidings specifiek leerresultatenkader (OLR) dat op haar beurt weer goed aansluit bij de visie en profilering van de opleiding. De opleiding hanteert een sterk uitgewerkt kader van leerresultaten, die vertaald worden in gedragsindicatoren. De mapping is ook duidelijk in de ECTS-fiches en is met veel zorgvuldigheid gebeurd. De opleiding hanteert een leerresultatenmatrix die richting geeft aan de inhoud van de vakken. Docenten kunnen op basis daarvan waar nodig bijsturen.

De leerresultaten zijn bekend bij studenten, mede dankzij de stages. Op basis van de leerresultaten uit de ECTS fiches stellen de studenten zichzelf doelen bij aanvang van de stage. Aan het einde van de stage ronden studenten de opdracht die is toegespitst op de diverse beroepsrollen af. Deze werkwijze zorgt voor een bewuste link tussen de leerresultaten en opleidingsonderdelen. Ook het werkveld en de docenten gebruiken het OLR actief in de beoordeling van stages.

De opleiding beschikt over een zeer sterk didactisch concept dat vorm geeft aan het curriculum. De leerlijnen zijn goed uitgewerkt en liggen in lijn met de verschillende verpleegkundige rollen.

Het panel waardeert weer de zorg voor kwaliteit van de opleiding. Met de gekende methodologische en gestructureerde aanpak wordt het OLR jaarlijks besproken met studenten, het werkveld en de vertegenwoordigers van de stageplaatsen via kennisgroepen, de opleidingscommissie, stage-overlegmomenten en de resonantievergadering.

AANBEVELINGEN

1. Studenten geven aan dat de opleiding vanuit de Brusselse context verwacht dat ze kunnen werken in een meertalige context. De ondersteuning hiervoor kan verbeterd worden. Ondertussen heeft de opleiding wel een module medisch Frans ingericht (momenteel nog als een keuzevak). Het panel juicht dit initiatief toe en moedigt de opleiding aan te blijven nadenken over de afstemming van het curriculum aan de visie en profilering.

3) Stellen de inhoud en de structuur van het curriculum de studenten in staat om de beoogde leerresultaten te behalen?

STERKTES

Het panel feliciteert de opleiding met het geboden onderwijs. De inhoud en structuur van de opleiding zijn afgestemd met het werkveld en stellen de studenten in staat om af te studeren als breed gevormde verpleegkundigen met een eerste ervaring binnen alle zorgdomeinen. Het curriculum is zo opgesteld dat alumni de verschillende rollen van een verpleegkundige kunnen vervullen in een multiculturele en multidisciplinaire context.

Het curriculum kent een logische opbouw met horizontale en verticale leerlijnen die afgestemd zijn op de verpleegkundige rollen en in lijn zijn met de Europese competenties voor algemeen verpleegkundige. De visie en missie van de opleiding komt ook tot uiting doorheen het programma. Nieuwe studenten kunnen zich optimaal voorbereiden op de opleiding Verpleegkunde door het volgen van een voorbereidende zomercursus.

Het werken met **vakgroepen** is volgens het panel een mooie manier om het programma op een gestructureerde manier te blijven afstemmen en integratie tot stand te brengen.

Het is positief dat het **cultuursensitieve en de grootstedelijke context** verweven zitten in de verschillende opleidingsonderdelen. Ook de initiatieven tot multidisciplinariteit zoals het project rampenmanagement en ethische casussen zijn zeer waardevol.

De **stages** zijn doordacht ingericht, goed uitgewerkt en zeer goed begeleid. Het panel vindt het positief dat studenten eerst de inhoud aangeleerd krijgen alvorens ze deze toepassen in de praktijk op stage. Ook de studenten en het werkveld stellen dit erg op prijs. De stage Integrated Care wordt door studenten, alumni en werkveld als heel leerrijk beschouwd.

De **professionele ontwikkeling** wordt tijdens de stages via intervisie bijeenkomsten in kleine groepen georganiseerd en begeleid. De student legt zijn professionele en persoonlijke ontwikkeling vast in een digitaal portfolio.

Het panel waardeert het dat de opleiding veel belang hecht aan de **onderzoekscapient**. De onderzoekscapient zit als een matrix horizontaal (in de diverse modules, klinisch redeneren) en verticaal (wetenschappelijke onderzoeksvaardighedenlijn) verweven in het onderwijs. Dit wordt nader uitgewerkt in de vakken Evidence Based Nursing. Studenten worden verder in alle opleidingsonderdelen gestimuleerd om zelfstandig na te denken en (zichzelf) blijvend vragen te stellen. Studenten geven aan dat ze eigenlijk continu worden uitgedaagd tot kritisch denken en het aannemen van een onderzoekende houding. Het onderzoekscapient Brussels Integrated Care is een mooi initiatief dat verder uitgebouwd mag worden.

Het **simulatieonderwijs** is mooi uitgebouwd en biedt kansen aan studenten om theoretische, praktische en interpersoonlijke vaardigheden te oefenen. Het panel is onder de indruk van het simulatiecentrum.

De opleiding timmert goed aan de weg wat **internationalisering** betreft. Voor studenten is er een mobility window in het laatste jaar. Voor docenten ondersteunt de opleiding de initiatieven tot internationale mobiliteit in het kader van benchmarking en professionalisering. Het panel moedigt de opleiding aan om de innovatieve manier waarop

internationalisering wordt aangepakt verder door te zetten. Initiatieven als het ARsim2care project zijn zeer waardevol.

AANBEVELINGEN

1. Bouw het onderzoekscentrum Brussels Integrated Care verder uit en blijf docenten en studenten hieraan verbinden. Geef docenten de ruimte voor korte of langere tijd te participeren in onderzoek en maak de verbinding met onderwijs. Daarnaast is het advies het werkveld meer dan nu het geval is aan het onderzoek te verbinden.
2. Breng nog meer interprofessioneel onderwijs in het curriculum. Er is reeds een interprofessioneel project in het simulatieonderwijs. Het loont de moeite om ook de integrated care stage in interprofessionele context (met studenten van andere opleidingen) te organiseren.
3. Het valt het panel op dat er veel les wordt gegeven: studenten geven aan dat ze 4,5 dagen per week les hebben, vaak van 8h tot 17h. Studenten ervaren dit als zwaar. De opleiding geeft aan reeds na te denken over alternatieven om de leerstof aan te bieden om zo tot minder contacturen te komen en studenten de mogelijkheid te geven individueel thuis te leren. Het panel moedigt deze oefening aan. Middelen als blended learning, meer zelfsturing, digitalisering en 'flipping the classroom' kunnen hiertoe bijdragen
4. De integrated care stage is zeer waardevol en verdient het om verder uitgebouwd te worden.
5. De opleiding heeft haar vleugels uitgeslagen naar de (internationale) buitenwereld. Het panel ziet hier nog groeimogelijkheden en geeft de raad initiatieven en opportuniteiten meer te structureren en nog meer mee te doen: 'be good and tell it'. Het EFRO project rond Diverse Elderly Care bv. zou nog meer kunnen bijdragen aan de profilering van de opleiding mits marketing, folders...

4) Stelt de leeromgeving (studiemateriaal, infrastructuur, docenten, begeleiding) de studenten in staat om de beoogde leerresultaten te behalen?

STERKTES

Het sterk uitgebouwde **simulatiecentrum** geeft aan studenten de kans om zowel technische als interpersoonlijke vaardigheden te oefenen in een zo realistisch mogelijke setting. Het panel waardeert dat ook cultuursensitieve elementen doorstromen naar de scenario's die in dit simulatiecentrum gebruikt worden (bv. zorgvragers die geen Nederlands spreken). Het panel juicht de geplande uitbreiding van het simulatiecentrum toe en wil de opleiding feliciteren met het ARsim2care project. Zulke initiatieven kunnen alleen aangemoedigd worden.

De opleiding gebruikt de troeven die de **nabijheid van het UZ Brussel** en de VUB in de Brussels Health Campus bieden.

Het panel heeft tijdens het bezoek een hecht team ontmoet dat veel zorg heeft voor elkaar en voor de studenten. Het team is overtuigd van de waarde van het curriculum, de aanpak en de opbouw van de opleiding. Dit dragen ze met **trots** naar buiten. Studenten geven aan

dat ze door het volgen van de opleiding trots worden op hetgeen ze doen, ze meer zelfvertrouwen krijgen en daardoor ook assertiever worden, hetgeen van pas komt op de stages.

Studenten ervaren een grote **laagdrempeligheid**. De docenten zijn bereikbaar, toegewijd en begaan met hun studenten. De docenten kennen de studenten persoonlijk, hebben respect voor hun studenten en doen moeite voor hun studenten. Dit wordt gewaardeerd door zowel de studenten zelf als het panel.

De opleiding heeft een uitgebreid en laagdrempelig **begeleidingsaanbod** (individuele gesprekken, workshops...)

De opleiding heeft een omslag gemaakt naar **digitalisering** (blended learning, filmpjes...) en maakt reeds goed gebruik van de nieuwe leeromgeving Canvas.

De **kwaliteit van het leermateriaal** wordt bewaakt door middel van een departementale procedure van cursusvalidatie en gebruik van duidelijke richtlijnen (bv. voor het opstellen van syllabi en examens).

AANBEVELINGEN

1. Het simulatiecentrum is een grote troef van de opleiding. Het panel ziet veel opportuniteiten om dit nog meer uit te buiten, zowel naar studenten als naar derden toe:
 - a. Laat studenten nog meer uren in het simulatiecentrum oefenen en las meer high fidelity momenten in.
 - b. Probeer nog meer interdisciplinaire simulatie oefeningen te organiseren
 - a. Gebruik het simulatiecentrum nog meer in het kader van diensten aan derden: vormingen aan professionals (bv. externe verpleegkundigen) of aan bedrijven, scholen, openbare instellingen... voor vb. basic life support. Het simulatiecentrum kan zo (nog meer) een bron van externe financiering worden.
 - b. Gebruik het simulatiecentrum in de recrutering van potentiële studenten uit het middelbaar: maak je bekend en laat potentiële studenten kennis maken met de mooie opleidingsspecifieke infrastructuur.
2. De goede stap naar digitalisering continueren en verder uitbouwen. Bouw het materiaal op Canvas uit en onderzoek de mogelijkheid om hiervoor een samenwerking aan te gaan met andere hogescholen.
3. Bewaak de werkdruk van docenten. Vraag hogeschoolbreed ondersteuning aan voor het maken van digitaal onderwijsmateriaal, zet studenten in voor het maken van filmpjes, vindt een systematiek om het digitaal materiaal up-to-date te houden (bv. niet elk jaar àlle filmpjes updaten).
4. Het panel erkent dat het begeleidingsaanbod groot is. Opdat studenten die het nodig hebben hun weg zouden vinden naar het aanbod, onderschrijft het panel de visie van de opleiding dat vooral het eigenaarschap van studenten gestimuleerd moet worden.
5. Het panel raadt de opleiding aan om nog eens te reflecteren over de aan te kopen boeken. Enkel de boeken die ook gebruikt worden zouden moeten worden aangekocht.

5) Garandeert het geheel van evaluaties binnen de opleiding dat studenten de beoogde leerresultaten hebben behaald?

STERKTES

De opleiding hecht veel belang aan een **objectieve manier van beoordelen**. Dit bewaken ze door middel van een uitgewerkt toetsbeleid, verschillende toetsinstrumenten (sjablonen, rubrics, checklijsten...). De ingestelde toetscommissie controleert, geeft feedback en ondersteunt de docenten bij het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van toetsen. Met de leerresultatenmatrix bewaakt de opleiding dat alle leerresultaten naar het einde van de opleiding toe gerealiseerd worden door de student. Beoordelingsinstrumenten zijn zo opgemaakt dat de gedragsindicatoren worden getoetst. Elke vier jaar worden al de toetsen in de opleiding geëvalueerd.

De opleiding zet sterk in op een **uniforme en transparante scoring**. Voor mondelinge examens, practica, groepswerken of de toetsing van bv. communicatieve vaardigheden, heeft de opleiding checklijsten en uniforme sjablonen ontwikkeld met breekpunten, verdeelsleutels en vastgelegde percentages van weging die waken over de graduele verwerving van competenties. Studenten zijn hier ook vertrouwd mee.

ECTS fiches worden door studenten op een praktische manier gebruikt bij de stageopdrachten. De evaluatie van stages is weldoordacht en gebeurt aan de hand van geijkte beoordelingsinstrumenten en door verschillende evaluatoren. Het panel vindt het sterk dat de beoordeling van de stageopdracht en het proces van de stage losgekoppeld zijn van elkaar.

Er is een complementariteit tussen EBN, de stage integrated care en de afstudeerprojecten. De opleiding heeft hierbij aandacht voor de verhouding tussen literatuurstudie, praktijk, presentatie, groepswerk en individueel werk.

Het panel vindt het een goede keuze om de afstudeerprojecten 1 en 2 te verdelen over een wetenschappelijk deel en een deel rond klinisch redeneren.

De afstudeerproducten zijn van een voldoende tot goed niveau. Het panel komt tot een zelfde beoordeling als de docenten. De onderwerpen zijn divers en origineel en weerspiegelen de beroeps vraagstukken uit het werkveld.

De verpleegkundige rollen zijn gekoppeld aan de verschillende stages. Docenten van de opleiding functioneren ook als stagebegeleider (op de afdeling) en vormen verschillende 'pools' om de stages te beoordelen. Zij hebben hierover intensief contact met de toetscommissie. Op deze wijze wordt de kwaliteit van de beoordeling vergroot (kalibreren). De stageplaats is verantwoordelijk voor de eindbeoordeling.

De leerlijn identiteit wordt opgevolgd in een portfolio. De opleiding geeft zelf aan nog zoekende te zijn in de manier waarop de leerlijn identiteit het best wordt opgevolgd en welke plaats het kan innemen in het afstuderen. Vanuit een geschiedenis van Persoonlijk OntwikkelingsPlan (POP) in combinatie met de bachelorproef werkt de opleiding nu met een portfolio dat reflectieverslagen en voorbereidingen van stage verzameld.

AANBEVELINGEN

1. Het panel ziet een opportuniteit tot benchmark over het POP met de opleiding Verpleegkunde aan hogeschool PXL.

2. In het vierjarig curriculum krijgt het afstudeerproject 1 maar 3 studiepunten. Het panel begrijpt de redenering hierachter, maar raadt de opleiding aan dit toch nog te overdenken. Een vak met 3 studiepunten weerspiegelt te weinig het belang van een afstudeerproject.
3. Het panel geeft het advies aan de opleiding om nog meer te experimenteren met en verder in te zetten op digitale evaluaties.
4. Studenten kiezen het onderwerp voor hun afstudeerproject momenteel uit een lijst met onderwerpen die de opleiding samenstelt met onderwerpen aangereikt door het kenniscentrum of door docenten zelf. Het werkveld wordt hierbij relatief weinig betrokken. Er zou meer wisselwerking kunnen zijn aangaande projectvragen die het werkveld binnenkrijgt en naar de opleiding zou kunnen doorspelen. Het panel raadt aan een keuze te maken over de rol van het werkveld en het kenniscentrum in het aanleveren van opdrachten, hier een visie op te formuleren en een systematiek voor uit te werken. Op deze wijze komt de verbinding onderzoek, beroepspraktijk en opleiding tot stand.

6) Beantwoorden de uitstromende studenten aan de maatschappelijke verwachtingen op professioneel vlak?

STERKTES

De **kwaliteit en inzetbaarheid** van de alumni is goed. De opleiding vormt een goede voorbereiding om het verpleegkundig werkveld in te stappen. Studenten voelen zich klaar voor hun eerste werkervaring. De integrated care stage wordt door alumni en werkveld benoemt als een goede voorbereiding op het werkveld.

Het werkveld benoemt de **cultuursensitieve aandacht** van de opleiding als een troef voor het latere professionele leven. De speerpunten die de opleiding naar voor schuift, komen overeen met wat het werkveld belangrijk vindt.

AANBEVELINGEN

1. Blijf met het uitwerken van het vierjarig traject steeds verder afstemmen met het werkveld te einde de verwachtingen op elkaar af te stemmen.
2. Blijf aandacht houden voor de houding van reflective practitioner en evidence based werken. Zoek aansluiting met het werkveld om de mindset tegenover onderzoekende beginnende verpleegkundigen te veranderen.

EINDBEOORDELING

Het panel beoordeelt de opleiding Verpleegkunde aan de Erasmushogeschool Brussel als voldoende.

Het panel is onder de indruk van de ontwikkeling die de opleiding de afgelopen jaren heeft doorgemaakt en waar ze nu staat. Daarbij vindt het panel dat de juiste keuzes zijn gemaakt in richting en ontwikkeling. Sterke troeven zijn de Evidence Based Nursing wetenschapslijn, de versterking van toetsing (toetscommissie), het didactisch concept, de teamvorming rondom vakgroepen en de investering in digitalisering en vaardigheids- en

simulatiecentrum. Al reeds aanwezige sterke punten zoals visie en begeleiding van studenten zijn hierbij niet uit het oog verloren maar juist versterkt.

Het panel heeft tijdens het tweedaagse bezoek aan de opleiding Verpleegkunde van de EhB een sterk team van bevlogen professionals ontmoet dat veel zorg heeft voor elkaar en de studenten. Met veel gedrevenheid en toewijding werken ze dagelijks aan de kwaliteit en verdere uitbouw van het onderwijs.

Het team heeft geleerd van hun ervaringen van de visitatie in '13-14 en het hersteltraject aangegrepen als een kans om op een methodologische en gestructureerde manier de opleiding terug te herontwerpen. Onder bekwame leiding van het opleidingshoofd, ondersteuning van het departementshoofd en de onderwijskundige hebben docenten een enorme prestatie geleverd door de opleiding op dit goede niveau te brengen.

De opleiding beschikt over een missie en visie die afgestemd zijn met het werkveld en doorleefd zijn door heel de opleiding en bij alle stakeholders. Voornamelijk de cultuursensitieve aandacht, de betrokkenheid van studenten en het simulatieonderwijs komen naar voor als USP's.

De opleiding vertaalt deze visie en het DLR in een duidelijk OLR met bijhorende gedragsindicatoren. Het OLR is gekend door zowel docenten, studenten als werkveld. De opleiding beschikt over een zeer sterk didactisch concept en heeft veel aandacht voor de zorg voor kwaliteit van de opleiding. Er staat een inhoudelijk sterk curriculum.

Het curriculum van Verpleegkunde is goed opgebouwd met duidelijke leerlijnen, afgestemd op de verschillende verpleegkundige rollen. De stages, simulatieonderwijs en het onderzoek zijn goed uitgewerkt.

Het simulatiecentrum en de nabijheid van het UZ Brussel zijn grote troeven van de campus die nog verder uitgespeeld kunnen worden. De opleiding wordt gedragen door een sterk team dat zeer begaan is met de studenten. Het begeleidingsaanbod is mooi uitgebouwd.

De opleiding verpleegkunde beschikt over een uitgewerkt toetsbeleid. De werking van de toetscommissie is een sterkte in het bewaken van de kwaliteit van de toetsen. Docenten communiceren transparant aan de studenten wat van hen wordt verwacht m.b.t. toetsing.

De studenten Verpleegkunde kunnen doorheen de opleiding uitgroeien tot beginnende beroepsbeoefenaars die met zelfvertrouwen en een kritische instelling ingezet kunnen worden in het werkveld. De alumni voldoen aan de verwachtingen van het werkveld.